

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De orthographia dictionum e Graecis tractarum

Johannes <Tortellius>

[Venedig], 12. Nov. 1484

Documenta generalia orthographiae dictionum graecarum quae latine
scribuntur

[urn:nbn:de:bsz:31-299711](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-299711)

exquiruntur a uibus. & ad Atticum: Semper enim causæ euentorum magis mouent quæ ipsa euenta. Euidens similiter. & negociū euidens id dicitur: quod uidet aperte & intelligit: non quod uidet & intelligit. Commutat autem. ex. præpositio cum alia dictione composita. x. litteram in aliam consonantē: & maxime quum sequitur. f. ut officio effingo: hoc est ad alterius formam fingo: & quodammodo fingendo represento. Ci- cero libro secundo de oratore: Tum recedat exhortatio qua illum quem delegerit: imitando effingat atque exprimat. Quintilianus: Nam mihi uidetur. M. Tullius quum se totum ad imitationē græcorum contulisset: effinxisse uim Demosthenis: copiam Platonis: iucunditatē Isocratis. Effigies similiter ab ex & fingo deducitur & componitur. Nam est figura ad uiam alterius similitudinē: uel ad ueritatis imaginem facta tā in picturis quæ in sculpturis. Præter hæc autem quæ diximus nonnunquam. ex. absque compositione præponit dictionibus etiam incipientibus a. d. & ab aliis litteris ut ex dignitate ex utilitate ex usu pro eo quod est pro dignitate pro utilitate pro usu: uel ad dignitatem ad utilitatem ad usum. Sed cum præponitur dictionibus incipientibus ab. r. semper fere ab ipsa præpositione. ex. tollitur. x. ut e. republi. idest pro republi. Quintilianus: Sicut posse conceditur: eos saluos esse magis e. publi. sic quæ puniri. E regione e. re mea e. re tua e. re nostra. Liuius libro. xxxii. Perinde ac nos postulauerunt: quæ e. re sua essent: sed sua serint: quæ nobis senserint utilia esse. similiter Cicero inquit: E renibus laborabat: hoc est morborum in renibus patiebatur. Quid cum dictionibus incipientibus a quibusdam uocabulis etiam componitur: ut exaro idest scribo: quod ab ex & aro componitur: eo quod qui scribit in modum aratoris conficere uideatur. Exedo idest corrodo ab ex & edo. existimo ab ex & existimo componitur: ubi. æ. diphthongus in. i. longam conuertitur: & idem est quod puto uel iudico: de quo in dictione existimo in sequentibus habebimus. Et ab existimo existimatio descendit: quæ opinio est atque sententia. Et accipitur aliquando quidem actiue. ut existimatio mea est. i. ita existimo. Aliquando uero passiuē. ut homo magnæ existimationis. i. famæ & nominis: quod eum omnes magni existimant exoletus quod dum est substantiuum significat scortum masculinum: & præcipue iam adultum. Dum uero est adiectiuum adultum simpliciter designat: sed raro reperitur: ut apud Plautum: Reliqui domi exoletam uirginem. Exurio ab ex & uro: per interpositionem. i. ut nonnulli dicunt componitur: hoc est famem patior. Alii uero ab haurio per abiectionem aspirationis & primæ partis diphthongi. Et ut Priscianus pluresque alii grammatici attestantur: Omnia quæ in rio desinunt. ut exurio: cœnatorio: scaturio: parturio: & similia meditationē significat. Ideoque meditatiua uerba appellantur. Quibus Laurentius Vallensis in elegantis ad me missis nullo modo assentit: sed desideratiua magis atque optatiua uocari uoluit. Ita ut exurio idem sit: quod cupio edere. Unde Quintilianus: pater inquit filios exurit. Et Martialis libro. viii. epigrammatum: In omnibus uaccerra quod conclauibus Consumit horas: & die toto sedet. Cœnaturit. Vaccerra: non cacaturit. i. cœnare cupit: non ut reliquum. similiter Cicero: Ut aliquando dolor populi. ro. pariat: quod iam diu parturit. Idem Liuius: Et quod diu parturit animus uester aliquando parit. Vbi affectum significat non cogitationem. Nonnunquam & pro suis primitiuis ponuntur. ut scaturio magis pro suo primitiuo scaturit: quod est non solum aquarum: sed herbarum & cæterorum sua sponte ubertim nascentium.

Ce syllabis desinentibus in. z.

N. z. nulla syllaba desinit: nec in dictionibus latinis scribitur: sed in peregrinis tantummodo ac in initio dictionis: uel in initio mediæ syllabæ præcedente a uocali aut. n. aut. r. ut zacynthus zephyrus. post uocalem in media syllaba. ut gaza. post. n. ut zinziber: Melazophos nomen proprium. post. r. ut Ariobatzanes nomen uiri proprium.

Documenta generalia orthographiæ dictionū græcarum quæ latine scribuntur.

Nulla dicitio græca apud latinos per. f. scribitur.

Est iam documenta quædam subnectere: quæ specialius ad orthographiam de qua intendimus conuenire uidentur. Ut illud primum: Quod omnis dicitio græca quæ latine transcribitur nunquam per. f. ubi opportune cadere posset: sed semper per. ph. aspiratum est scribenda. cuius rationem iam supra ostendimus quia antiquam nostram scripturam in dictionibus græcis: quæ per. ph. secundum illorum consuetudinem antequam. phi. litteram adinuenirent etiam postquam accepimus. f. in ea positione quæ habemus obseruare tenemur: ut cum de ea littera tractarem ostendimus. Excipiuntur aliqua: quæ (& si absque dubitatione græca sunt) ex inueterata tamen consuetudine potius per ipsum. f. quam. phi. scribi consueuerunt. ut fama: fugo: forum: fucus: fero: fur: furtum. Nam de fure & furto sic Paulus iuriconsultus in titulo de furtis rettulit: furtum inquit a furuo idest a nigro dictū Labeo ait: quod clam & obscure fiat: & plarunquam in nocte. uel a fraude ut Sabinus ait: Vel a ferendo idest auferendo: uel a græco sermone: quod φωρ appellant. Immo ut ait & græci a ferendo φωρ dixerunt. Verum teste Prisciano in octauo: sum: fero: uolo: & edo uerba anomala sine dubio a græcis assumptimus. fragus etiam teste Seruio a φράγαι quod est comedere deducitur: & tamen cum. f. scribitur. Quid quod a fero traxisse uidetur: Ouidius uocabulum forda pro boue prægnante. Cum ait libro quarto fastorum: Forda ferens bos est focundaque dicta ferendo. At famam & fucum nonnulli antiquissimi etiam cum. phi. scripserunt.